

Iz vsega je očitno, da ne bode veliko kruba iz te moke, in da si bo vlada nekoliko prijateljev naklonila, še več pa sovražnikov na glavo nakopala.

Lepoznanske stvari.

Dvojni sveti večer.

Novelica, po E. svobodno posnel Josip Lavečnik.

(Dalje.)

II.

Čez dolgo, od zatémnelo-brleče lučice slabo-razsvitljeno hodišče, iz katerega so držali vhodi v posamesne jetniške sôbice, smuknila je plaho urno zdaj šibka ženska podoba, bolj podobna nočni prikazni kot živemu bitju. In kdo bila je ta stvar? Kdo druga, kot **Mina**, nadjetničarjeva osemnajstletna hčerka. Silno trepetanje njenega srca bilo bi skoraj lože čuti nego nagli koraki njenih tihih stopinj. Ljubezen podžgala jo je bila k odvažnemu, ali neizrekljivo drzovitemu in nevarnemu podvzetju; ni čuda toraj, da jej je trepetajoče srce tolklo tako močno, kakor bi hotlo jej razgnati tesno prsno bivališče. Koliki smrtni strah pa jo še le spreletí, ko se konec hodišča hoče izpustiti naglih korakov po tamnih stopnicah, in se jej tû pomolí nasproti kot ponočna pošast nepoznana moška glava. Da jej ni strah zaprl besede, glasni krik bi bil naznanil po žalnih prostorih njeno neizrekljivo zgrozenje. Misel pa, da bi to utegnil biti njeni lastni resnobni in osorni oče, oplašila jo je še bolj, in obledela je še bolj memo poprej.

„Ne bojte se, gospodičina Minka!“ — spregovorí natihoma zdaj njej znani glas, po katerem je spoznala podjetničarja Smoláč a — „zagotavljam vas, da nisem nič videl.“ Minka se pláha strese; zlasti pa so jo zadnje besede vrezale v srce prav kot dvobrušen nož. Osupnjena in vsa sama iz sebe reče: „Jaz vas ne umem, kaj da menite.“ „Zagotavljam vas še enkrat, gospodičina, da nisem videl nič“ — nadaljuje Smoláč bolj natihoma, pa z dvoumno zategnjenim povdarkom. „Vendar, zlata deklica! v tem trenutku sva čisto sama, — hočete vsaj nocoj spregovoriti z menoj par besedi?“ — Pri teh besedah prijel jo je za belo mrzlo roko, katero mu je vendar jaderno odtegnila, in med besedami: „zdaj ne utegnem“ — smuknila je urno in trepeča po tamnih stopnicah.

Podjetničar ostal je kot poparjen na zgornji stopnici, in zaobrnil se polagoma, kakor da bi se hotel napotiti za deklico. „Zdaj ne utegne!“ — zamrmrá sam pri sebi, in glas njegovih besed donel je kot britki srd; — a, čakaj le, bodeš že še utegnila, morebiti prej ko misliš. Al! — kaj je zdaj početi? Ako vnese gospodič srečno peté, utegne imeti to tudi za mene slabe následke; — ako pa zabranim beg, potem mi bo Minka zaprisežena sovražnica, za vselej ošane za me zgubljená, in, kakor dozdej, tako bom gledati moral tudi še zanaprej vsak dan, kako mu namesti očeta donaša jedila in se prijazno pomenkuje ž njim, kar mi vselej srce zavbrne v prsih. Bolje je toraj, ako gré gospodič rakom žvižgat, kajti ž njim ima komedija svoj gotov konec. Da ga zopet vjašijo in potem vtaknejo v kako drugo še hujšo luknjo, je brez dvóma; ako ga pa tudi ne dobijo več v pest, menda ona ne bo dirjala za njim v daljni svet.

III.

Med tem je bil naš jetnik varno razvozljaval ravno kar prejeti zavitek, in glej: dolga, v roč zvita vrv in ostrobrišena pila iztakljata iz njega. Skoraj da ni od

veselja zaukal; — al kmalu se zavé svoje jako nevarne situacije. Tresé se na vseh udih deloma od radosti in hrepenenja po zlati prostosti, deloma pa tudi od negotovosti svojega nameravanega početja, pozdravi orodje svojega upanega bega, potem pa ga varno skrije pod slamnico svojega trdega ležišča. Z veliko nepotrpežljivostjo preganjal je zdaj trenutek za trenutkom; v neizrekljivem dolgočasu poslušal je pikanje lesnega črviča, ki je v napol polomljenem stolu marljivo opravljal svoje počasno vkončavno delo; — ura pa, ki mu je od bližnjega stolpa oznanjevala čas, je nocoj neakončno mudno opravljala svoj posel. Vsaka četrtnika dozdevala se mu je cela večnost. Poslednjič so zapeli harmonično-doneči glasovi zvonov, ki so klicali pobožne vernike v cerkev, našega jetnika pa k njegovemu rešilnemu delu. V naglici seže po pili, ter nastavi jo s trepetajočo roko na močno železno omrežje, ki je oklepalo okno zapórne izbice. Veličastno veselo doneli so zvonovi in s tem bolj kot zadostno zaduševali cviljenje orodja, ki je v silni naglosti, pa tudi z nikakor pričakovanim vspehom delalo globoke zaréze v debelo železje. S skončano polnočno cerkveno slovesnostjo dovršil je bil tudi naš znani jetnik svoje težavno delo, in zdaj mu je bilo le še čakati, kdaj se ljudstvo zopet po domovjih razide. Mrzla temna noč mu je bila tudi v tem na pomoč.

Kmalu je bilo po ulicah vse tiho in prazno, kakor na pokopališči; jetnik zarad varnosti obesí še pred durno okence svoje mrle sobice posteljno plahto, zatem jaderno stopi k oknu, odzdigne s krepko roko odpiljeno železno omrežje, postavi ga tiho k tlam; potem priveže en konec vrvi za močni železni štemelj, z drugim koncem se zarad varnosti opaše in pogleda še enkrat doli na cesto, ali je vse varno ali ne. Žive duše je ni bilo nikjer; le malo svitlih zvezdic, katere je bila prižgala sveta noč v svečáni spomin velikega praznika, blisketalo se je skoz gosto-temno meglo kot blede lučice na visocem firmamentu. Zdaj se mladeneč pokriža ter varno se začne spuščati s strmoglave višine po močni vrvi navzdol. Polagoma, vendar srečno bližal se je dnú, in poslednjič stopil je, neizrekljive radosti poln, na zmrznjena, od bliščecih znežink posrebrnjena tla. Rešen je, — dá, resnično, rešen je! —

(Dalje prihodnjič.)

Deželni zbori.

Deželni zbor Koroški.

Direktne volitve poslancev v državni zbor so za trenutek pokukale tudi v naš deželni zbor. Katol. konšt. društvo in društvo „Trdnjava“ sta namreč izročila deželnemu zboru peticijo, naj prevdari nasledke direktnih volitev za deželo Koroško. Se ve, da je jur. politiški odsek deželnega zbora predlagal, naj deželni zbor to peticijo s tem reši, da je ne vzame v obravnavo.

Te prilike se je poslužil poslanec Einspieler kot izročevalec omenjene peticije, da državnopravna stranka, katero on zastopa, ne more gloriije peti direktnim volitvam. Ker ni bilo časa dovolj več, je le na kratko podpiral trditev svojo, rekši, da so direktne volitve škodljive: 1) državi, kajti Avstrija je postala na podlagi federalistični, na tej podlagi je postala velika in mogočna; federacija je tedaj zgodovinska in bistvena državna ideja Avstrije; — direktne volitve so škodljive deželi, kajti ena najvažnejših in najlepših pravic, ki se je Koroški deželi povrnila po nepreklicljivi oktoberski diplomu, pravica namreč, poslance svoje pošiljati v državni zbor, se je vzela deželi; — direktne volitve so dalje škodljive 3) katoliški cerkvi, kajti v ve-

čem delu deželnih zborov najde ona varstvo svojih pravic in svojih svobočin, v državnem zboru pa ne; — direktne volitve so škodljive 4) kroni, kajti presv. cesar je že mnogokrat izrekel željo po prijazni spravi vseh dežel in narodov; al podoba je, da te prisrčne želje cesarjeve ne bode spolnil državni zbor; — direktne volitve pa so tudi škodljive 5) narodom, kajti centralizacija podražuje državno mašino, s tem pa povečuje davke, al one tudi škodujejo narodnosti in jeziku narodov zato, ker po gospodstvu ene narodnosti in enega jezika (nemščine) hrepené.

S temi besedami je Einspieler na kratko sicer ali temeljito dokazal stališče Avstrijske državnopravne stranke na Koroškem.

Pa še drugi pot je to hvalevredno storil, namreč o tem, ko je jur.-politični odsek predlagal, naj se predloga vladna zaradi naprave novih zemljiških knjig prepusti državnemu zboru. „Pravo!“ so klicali Koroški centralisti, al Einspieler je vstal in rekel, da živo obžaluje, „da deželni zbor pravico za pravico, ki gré deželi, izdaja.“ Za to resnično besedo pa je skupil od predsednika svarilo, centralisti pa so predsedniku klicali: „dobro!“ — Tako je centralistom vse to dobro, kar je za Avstrijo slabo!

Deželni zbor Štajarski.

V seji 8. dne t. m. je cesarski namestnik naznanil, da se goveja kuga na Štajarskem ni dalje razširila. Deželni zbor je za to, da se kuga zatré, dovolil 20.000 gold. Deželnemu odboru se naklada delati na to, da deželna kmetijska šola v Grotenhofu dobí državne podpore. Po dalji razpravi se sprejme predrugačena poselska postava. Dovolí se dopolnitev realne gimnazije v Leoben-u z višo realko.

Deželni zbor Kranjski.

V 8. seji dne 9. t. m. se je prošnja občanov iz Turjaka in drugih o zadevi Turjaške ceste, in prošnja vasi Premskovo in drugih zaradi dovolitve samostojne občine izročila deželnemu odboru v primerno rešitev. — O poročilu finančnega odseka o ustanovitvi založnice za izdajanje slovenskih šolskih knjig iz deželnega zaklada je nastala živahna borba med narodno in nasprotno stranko. Med tem, ko je finančni odsek oziroma deželni odbor predlagal osnovo zaloge šolskih knjig za izdavanje slovenskih učnih in vadnih knjig za srednje, mestne in strokovne šole in akoravno je živa potreba take pomoči za izdavanje knjig za naše šole dokazana, je Deschmann skušal to zalogo za srednje in mestne šole podreti in dovoliti le toliko, kolikor bode knjig za deželne kmetijske šole potreba, češ, da našim dijakom v gimnazijah in realkah treba ni slovenskega jezika; v nemščini le je izveličalna kultura. Narodna stranka je posebno po dr. Costi, nekoliko tudi po dr. Zarniku in konečno še po poročevalcu dr. Bleiweisu predlog finančnega odseka zagovarjala tako krepko, da je obveljal in se v 5. točki po sprejetem predlogu dr. Coste še zboljšal. Sklenjeno je bilo tedaj to-le:

1. Deželnemu odboru se naroča osnova deželne zaloge šolskih knjig za izdavanje slovenskih učnih in vadnih knjig za srednje, mestne in strokovne šole.

2. Za to zalogo se deželnemu odboru dovoljuje svota 10.000 gold. a. v. iz deželnega zaklada kot brezobrestna založba na razpolaganje.

3. O vspehu te šolske zaloge se ima deželnemu zboru vsako leto v poročilo delovanja deželnega odbora poročati in o gospodarstvu s to zalogo natančen račun dati.

4. Dohodki te zaloge iz prodaje založenih knjig se smejo kot založba za izdavanje drugih učnih in vadnih knjig v smislu predloga 1. porabiti, vendar vedno le tako, da se iz deželnega zaklada za to zalogo nikdar čez 10000 gold. a. v. zahtevati ne sme.

5. Nagrade pisateljem iz te založbe se smejo le izjemno in edino le za taka dela dovoliti, ki so namenjena za strokovne šole, pisateljem pa se sme primerno število iztisov njihovih del brezplačno darovati.

6. Rokopisi se morajo pred sprejemom v to zalogo v pregled dati večim strokovnjakom, ter se imanim rokopisom prednost dajati, za katere c. kr. ministerstvo uka pisateljem remuneracije dovoli ali katere c. k. deželni šolski svet posebno priporoča.

Dotične jako zanimive govore prinesemo prihodnjič obširno. Potem je deželni zbor gledé na dokazano potrebo sklenil sledeče:

1. Dovolí se, da se nastavi učitelj za natoroznanske vednosti na gozdarski šoli v Šneperku in plača z deželnimi denarji.

2. Deželnemu odboru se naroči, nemudoma razpisati in oddati to službo, ki je zdaj začasna in z letnimi 800 gold. in prostim stanovanjem plačana.

V 9. seji dne 10. t. m. se prošnja občine Šturje za dovolitev 50% priklada za leto 1874, 1875 in 1876 izroči finančnemu odseku. — Dr. Razlag je vtemeljeval svoj predlog zaradi zboljšanja razmér ljudskega šolstva na Kranjskem. Predlog se je izročil šolskemu odseku.

Finančni odsek je predlagal sledeče: „Deželni zbor naj sklène: Brezplačni odstop 130 □ sežnjev deželnega dvornega vrta mestni občini Ljubljanski zaradi razširjenja ceste v Gradišči se odobri s tem pogojem, da Kranjska hranilnica dá izrečenje, katero se ima vknjižiti v zemljiške knjige, da bode za zmíraj in brezplačno v novem poslopju prostorišča za c. kr. višo realko dala, pa brez škode pravicam rezervnega zaklada oziroma upnikom hranilničnim.“

Debata o tem predlogu je bila jako živahna. „Vknjiženje hranilničnega zagotovila v zemljiške knjige“ — okoli tega se je sukala vsa borba. — Grof Thurn je predlagal odstop 130 □ sežnjev deželnega vrta brez kakega pogoja. Deschmann je zagovarjal Thurnov predlog, če bi pa ta ne obveljal, je predlagal odstop s tem pogojem, da mesto odstopljeni kos vrta deželi nazaj dá, če bi se kedaj zahtevala plača za realko v hranilničnem poslopju. Dr. vitez Savinschegg se je izrekel za predlog grofa Thurna, in če ta ne bi obveljal, za predlog finančnega odseka, toda s to premembo, da se zagotovilo hranilnice ne vknjiži v zemljiške knjige. Thurnov predlog zagovarjala sta vitez Gariboldi in pl. Langer. Dr. Costa, Bleiweis in poročevalec Murnik so ga spodbijali in predlog finančnega odseka zagovarjali, ki je naposled obveljal. Pri občni važnosti te zadeve, o kateri se bode še veliko besedovalo v časnikih in drugod, treba, da naši bralci zvedó pravo in čisto resnico, zato prinesemo prihodnjič dotično obravnavo obširno. Tukaj naj bode le omenjeno to, da predlog grofa Thurna ni obveljal, ker so za nj glasovali le: grof Blagay, Braune, Deschmann, vitez Gariboldi, vitez Kaltenegger, pl. Langer, grof Margheri, dr. Razlag, baron Rastern, Franc Rudež, dr. vitez Savinschegg, grof Thurn in Zagorec. Zoper predlog pa je večina glasovala, namreč: grof Barbo, dr. Bleiweis, dr. Costa, Jugovic, Kotnik, Kramarič, Kramar, Lavrenčič, Murnik, Pakiž, dr. Poklukar, Karol Rudež, Tavčar in Toman. Horak ni glasoval. Petra Kozlerja ni bilo v seji. Potem ko sta se zavrгла predloga Deschmanna in Savinschegga, je obveljal predlog finančnega odseka.

Dalje se je prošnja okrajno-cestnega odbora Kočevskega zaradi podpore za Kočevsko-Črnomeljsko cesto izročila deželnemu odboru v rešitev; isto tako prošnja Starološke občine zaradi posipanja dovozne ceste k železnici. — Prošnji odgonsko-postajske občine v Kranji za napravo odgonske postaje na Koroškem Jezeru, potem odgonsko postajske občine v Škofji Loki za napravo odgonske postaje na Trati izročili ste se deželnemu odboru z ukazom, naj o njih poroča v prihodnjem deželnem zboru. — Prošnja Vrhniških občanov in dr. zaradi osušilnih del na močvirji se je izročila c. k. deželni vladi s prošnjo, naj v prihodnjem zborovanju prinese načrt postave o osušenju in kultiviranju močvirja, in naj se pri načrtovanju te postave ozira na prošnjo občanov.

O peticiji društva zdravnikov zaradi uravnave plač okrajnih kirurgov je deželni zbor sklenil, naj se prošnja izroči deželnemu odboru v poročanje, kedar uravnava zdravstvene službe na Kranjskem pride do obravnave, precej pa naj se okrajnim kirurgom provizorično dovoli $\frac{1}{2}$ priprežnega voza namesto dosedanjega $\frac{1}{4}$ voza, kedar potujejo zaradi kužnih bolezni, v zadevah najdencev in zaradi cepljenja koz, al zaračunavati ne smejo več voz za matere predcepljenecv.

O Kramaričevem predlogu zaradi stroškov, ki jih imajo občine na meji Hrvaški zavolj vkvartiranja vojakov vsled goveje kuge, je deželni zbor na predlog dr. Bleiweisa sklenil, c. k. deželno vlado naprositi, da učini vse, kar je potreba, da se vsled 1. odstavka §. 33. postave od 29. junija 1868 vsi stroški, ki so jih ljudje dosihmal imeli in jih bodo še imeli zaradi vkvartiranja vojakov, ki zapirajo Kranjsko mejo proti Hrvaški, povrnejo iz državnega zaklada.

O predlogu dr. viteza Savinschegga zaradi soli se je sklenilo, c. kr. vlado naprositi, naj državnemu zboru predloži načrt postave zaradi znižane cene za sol.

Konečno se je v deželno komisijo za uravnavo zemljiškega davka po odpovedi dr. Coste enoglasno izvolil Karol baron Wurzbach, za namestnika njegovega pa po odpovedi Val. Krisperja tudi enoglasno deželni poslanec Fr. Kotnik.

Naši dopisi.

Iz Gorice. (Čitalnica) je razposlala svojim udom program svojih vesellic za letošnje leto; plesala bo veliko, namreč 11. in 17., 21. in 31. januarija, 8. in 15. februarija, besedi boste dve: 1. in 19. marcija; tudi s časniki je obilo založena, ima jih namreč 36 (19 slovanskih, 12 nemških in 5 italijanskih).

Vransko na Štaj. 5. jan. — Narodna naša čitalnica napravi 18. dne januarija t. l. „besedo“ in tombolo. Vsi čast. udje so vljudno povabljeni. Odbor.

Iz Vipave 11. jan. — Dopis „Narodove“ šte. 4. nam širokoustno očita neresnico, ko smo poročali „Novicam“ v zadnji šte. preteklega leta o polomu, ki se je godil svetega dne ponoči na farovška okna. Povedali smo v tamošnjem dopisu „sine ira et studio“ dogodbo, kakor se je bila izvršila, in kakor je bila o njej tudi splošna govorica. Ako bi bili Vi, gospodine „Narodovec“, dotični list pred seboj imeli, ko ste — pisavši „Narodu“ tako imenovani „senzacijozni“ dopis — po kamêleonsko obrazu barve dajali, kazali bi le pri tem svoj navadni „rumeno-žolčati“ obraz. Naš dopis govori o „liberaluškidruhalih“, ki je šla v farož okna pobijati, potem ko se je po gostilnicah „konfesijslos“ obnašala. — No, recite, da to ni res! Mar niso bili tisti, ki so po dveh gostilnicah prej samo o verskih zadevah rogovilili (in to vemo iz gotovega vira),

tudi rogovileži pred farovžem? Vsaj so izjavili v gostilnici, da hočejo brezverni „konfesijslos“ biti kot pokojni Spazzapan. No, gospodine „Narodovec“, mar niso bili ti — s Spazzapanom vred enacih misli — tudi njegovi prijatelji? — Vsaj so mu zato tudi kot pogrebci najiskrenejšo slednjo čast izkazali. Eden izmed njih, ki je križ pri pokopu nosil, je pa ravno zaradi poloma na 3 dni v zapor obsojen. Kako bi mogli take gospodiče, ki se kot „liberalci“ širokoustno v zobeh nosijo, pa se zraven tako kot pošteni, omikani liberalci vesti ne znajo, drugače imenovati, kakor „liberaluška druhal“? — To Vam radi potrdimo — če hočete tudi „širokoustno“ — enkrat ali dvakrat, dasiravno je žalibog! naš ljubljenec, gospodič in mladič — Otto Kullnig — ne toliko zaradi poloma, kakor marveč zavoljo „inšpekcijona“ v svitli kapici zraven stal. — To tedaj, kar smo pisali „Novicam“, menda ni „čista neresnica“, s katero nas Vi, gospodine „Narodovec“, objavljati blagovolite, ampak gola je resnica. — V jedro vaše „chronique scandeleuse“ pa se ne moremo spuščati, ker o tem ne vemo toliko, kolikor vaši „Vipavski vrabec“; bo pa že naš „ljubljenec in mladič“ — Otto Kullnig — ki morda s svojo „liberaluško druhaljo“ na tak ponočni „inšpekcijon“ hodi — v svojo „čast“ kaj več o tem vedel povedati. Mi si si o tej zadevi mislimo svoje, kajti čas nenadoma marsikaj prinese, kar črno poteptano resnico v svetlobo stavi. Malopridna „liberaluška druhal“ nikakor ne otemni poštenih liberalcev, ravno tako ne sumljivo spotikanje našega pošteno vrlega gosp. dekana. Vsaj je imé Grabrijan v Vipavski dolini skozi 43 let pri vseh poštenjakih tako visoko čislano, da si mladiči „vrabci čivkarji“ ne bodo mogli še svojega mehkega kljunčka o njegovi poštenosti in značajnosti brusiti, akoravno so mu — kakošen luksuz! poslali omenjeno številko „Narod-ovo“ dvojnato pod zavitkom in kúp družih enacih po Vipavski dolini poštenim Vipavcem. Naj bi si raji „mojster pekec“ z njimi svoj nos podkuril, če ga kak „náhod“ moti — ali pa kdo drug, ki je ob svojem času ob Vipavskih voglih s svojim lastnim blagom tudi marsikaj „kramáril“ — kar pa „vrabci čivkarji“ pozabijo.

Iz Bistricice 3. jan. — Za župana je bil pri novih občinskih volitvah voljen Janez Čevka iz Prapreti za Kalom, Janez Namlen od ravno tam, in Janez Silevec iz Okroglega pa za občinska svetovalca.

Iz Ljubljane. — Deželni zbor je včeraj, ki se je začel po 9. uri dopoldne, popoldne ob 4. uri končal svoje delovanje. Pri konečnem govoru je deželni glavar na kratko naštel važnejše stvari, katere je zbor obravnaval, in razvidno je bilo iz tega, da je dovršil precej veliko in tako, kakor denarne moči deželne pripuščajo. Onih vihnih razprav, kakor so bile včasih v prejšnjih zborih, ni bilo zdaj; mirnejše so tekale razprave; le če je prišel naš domači jezik v dotiko s kakim predlogom, je bil oginj v strehi. Peščica mladostovska je glasovala večidel s staroslovenci, vendar je nekterekat potegnila tudi z nemško, in ta je uno, una pa to podpírala, tako, da zdaj vladi ni treba razpuščati zborov, ker tiste kompaktne in gotove velike narodne večine ni več. Ali sta dr. Zarnik in dr. Razlag zahajala v klub nasprotne nam stranke, tega ne vemo; to pa je bilo očitno, da sta z unimi večkrat manevrirala združena. — Med novimi poslanci sta gospoda Lavrenčič in Pakiž časti vredna možaka stare slovenske korenine, g. Braune iz Kočevja je jako miren in previden mož; o A. Obrezi ne vemo zdaj več kakor to, da je dva dni dosledno z dr. Razlagom glasoval, če tudi je le on sam ali še kdo drug z njim bil. Huda bolezen, ki pa se je zdaj, hvala Bogu, na bolje obrnila, je zadnji čas zadržavala g. Pintarja, da ni mogel priti v zbor, gosp.